

RAAKA RUOKA JA SEN LÄHTEET

Eläimet huutavat kimakasti ja murisevat kun ruokinta-aika eläintarhassa häämöttää. Käsillä on päivän tärkein hetki. Vastuuntuntoiset eläintarhanpitäjät katsovat, etteivät tuota pettymystä eläimille eikä vierailijoille; he suunnittelevat kaiken etukäteen, turvallisuusnäkökohdat huomioiden; katselijoille turvalliset katselupaikat, eläintenhoitajille turvalliset työolosuhteet.

Eläintarhojen täytyy varmistaa kokovuotiset ruoanhankintapaikat, soveliaista ruokaa sopivaan hintaan. Eläinten ruokintaa ei voi jättää sattuman varaan. Jonkinasteinen etukäteisjärjestely lemmikkieläintarhassa on myös tarpeen, jotta nelijalkaisten vaivaton ja tehokas ruokinta onnistuu.

VALMIUDET KOTIOLOSUHTEISSA

Ihmisravinnoksi tarkoitettut lihatuotteet

Yhden tai parin kotikoiran ruokkiminen taloudellisesti sujuu kun ostaa ihmisille tarjolla olevia lihatiskin tuotteita. Jääkaappia/ pakastinta voi käyttää muutaman ylimääräisen kilon säilyttämiseen. On hyvä ennakoida viikon tarve etukäteen. Suuntaviivana voidaan pitää 20 % eläimen painosta viikossa, siis 5 kilon koiralle yhden kilon ruokapaketti ja 20 kilon koiralle neljän kilon paketti. Riittävän suuri säilytyspaikka on tarpeen. On hyvä annostella päivittäinen annos annospakkauksiin, jotka pinotaan pakastimeen.

Jos käytetty raaka-aine on ihmisille tarkoitettua, tavallinen keittiöhygieniä riittää. Lihasta tiikhunut neste ei saa saastuttaa muita elintarvikkeita. Leikkuulaudat, pintatasot ja keittiövälineet pitää puhdistaa välittömästi käytön jälkeen. Kuuma vesi ja tiskiaine ovat riittäviä. Astianpesukonetta voi käyttää veitsien ja säilytysastioiden pesuun. Raan lihan käsittelyn jälkeen kädet on pestävä ja katsottava, etteivät lapset ole tahrineet käsiään.

Kokonaiset raadot ja tukkuostokset

Rinnastukset muuttuvat ostettaessa tukusta, syötettäessä kokonaisia raatoja (rottia, hiiriä, kaneja) tai teurasjätettä, jota ei ole tarkoitettu ihmisten käyttöön. Säästöt ruokintamenoissa tukevat tukkuostoksia. Etukäteissuunnittelu ja muutamat investoinnit ovat tarpeen. On järkevää hankkia jääkaappi/pakastin, jonka voi sijoittaa pyykkitiloihin, autotalliin tai ulkovarastoon. Tarpeellinen on myös viemäröity pesuallas, kylmä ja kuuma vesi.

Jääkaapeissa ja kylmähuoneissa lihaa voidaan säilyttää kahteen viikkoon asti. Yksi tai kaksi pakastinta on toimivampi ratkaisu. Kaappipakastin on käytännöllinen; siinä päästään helposti käsiksi tavaroihin ja kierrätys toimii tehokkaasti. Eläinsairaalassa ruokkijana toimiessani huomasin että kolme allaspakastinta sallivat hyvän kierrätyksen. Kun kaksi pakastinta olivat tyhjiä, kävimme siipikarjateurastamolla hakemassa tuoreita broilerin rankoja. Nämä pakattiin jäätelöpakkauksiin ja pinottiin pakastimeen. Lieriömäiset astiat takaavat ilmanvaihdon ja sisällön nopean jäätyksen. Joka ilta siirsimme lieriön tai pari jääkaappiin sulamaan. Meidän piti erottaa broilerinpalat toisistaan, joten sulattaminen oli tarpeen. Toisinaan syötimme kokonaisia kaloja, lampaankauloja tai kengurunhäntiä. Nämä oli pakastettu erikseen ja ne tarjottiin jäisinä.

Erillisesti pakastettuja annoksia ei ole tarpeen sulattaa. Koirat selviävät jäisestäkin annoksesta. Jos ruoka sulatetaan sen on parasta antaa sulaa jääkaapissa yön yli tai vesihautteessa. Mikroaaltouunia sen arveluttavien terveystaikutusten vuoksi tulee välttää.

Mahdollisia ongelmia pakastuksessa

Pienet saaliseläimet, päivänvanhat kananpojat, rotat, hiiret ja kanit voidaan pikapakastaa sisälmyksineen, sulkineen ja karvapeitteineen. Vastateurastetut eläimet pitää pakastaa nopeasti; ilmanvaihdon on toimittava.

Vastateurastettua siipikarjaa pikapakastettuna voidaan antaa vaaratta lemmikeille. Siipikarjan teurasjäte pilaantuu kuitenkin jo päivässä ja tällaista päivän seisonutta jätettä ei pidä hyödyntää.

Suuria raatoja ei pidä pakastaa kokonaisina. Vaikka sisälmykset jäätyisivätkin nopeasti, sulamisvaihe on niin hidas että bakteerit ehtivät muodostaa haitallisia myrkkyyä. Tässä yhteydessä on syytä palauttaa mieliin, että suuret lihaluukimpaleet ovat parasta harjoitusta koiran leukaluille ja hammaskalustolle; kimpaleet on siis syytä jättää suuriksi.

Lihaluut on parasta säilyttää muovipusseissa ja nämä taas pakastinlaatikoissa. Muovipussit on pidettävä kuivina ja huolehdittava ilmanvaihdosta. Pussien poisottaminen pakastimesta pitäisi olla vaivaton toimenpide ilman että täytyy sorkkaraudalla kammata pakkauksia irti jäätyneestä sulamisvedestä.

Ruoantähteet ja kasvisperäiset kuorimisjätteet

Omistajan omat ruoantähteet voi antaa suoraan lautaselta. Jos eläin hedelmiä tai vihanneksia hinkuu, ne voidaan antaa sellaisenaan, ei kuitenkaan suurkivellisiä hedelmiä. Niissä harvoissa tapauksissa, jolloin kyse on hampaattomasta koirasta tai koirasta, jolla on ruoansulatushäiriöitä, tarvitaan myllyä, joka hienontaa kanan/broilerin tai vastaavan lihaluut.

Ruokintapaikat

Missä on paras paikka syöttää lemmikkiä. Paras paikka on se, joka tuntuu itsestä luontevimmalta, kunhan lemmikin ja omistajan turvallisuudelle asetetut vaatimukset täyttyvät.

Jotkut saattavat pelätä kokolattiamattojensa puolesta. Näin ei tarvitse olla. Jokaisessa huoneistossa on kylpyhuone tai kaakelilattialla varustettu pyykkihuone missä koira voi nauttia raakaruokansa. Koirat voi opettaa syömään levitetyltä sanomalehdeltä. Yleensä ne kuitenkin haluavat raahata luunsa rauhalliselle paikalle, usein olohuoneeseen, kaluamista varten.

Siksi, jos mahdollista, koiran on hyvä antaa syödä ulkona. Ruoka-astioita ei tarvita. Paljas keto tai kivetys riittää. Mikäli osa luista jää syömättä, ne voi jättää lojumaan päiväksi tai pariiksi, riippuen tietenkin omistajan kyvystä sietää sotkua pihallaan. Hankalaksi tilanne käy, kun koira piilottaa luitaan kukkapenkkiin tai jos naapureita alkaa vaivata ympärilojuvat eläinperäiset jätteet.

Turvallisuus ennen kaikkea

Oikeaoppinen ruokavalio ja hyvä terveys käyvät käsi kädessä. Onnettomuuksia saattaa kuitenkin sattua kun koira innostuksissaan tarraa herkkupalaan ja puree samalla omistajaansa, lihansyöjillä kun on ruoansuojelemisvietti. Omistajan on syytä käyttäytyä hienovaraisesti ja välttää ärsyttämistä. Lasten ei pitäisi koskaan häiritä aterioivia eläimiä, he kun eivät välttämättä huomaa varoittavia signaaleja. Koiranpurema, koiran koosta huolimatta, voi aina aiheuttaa vahinkoa. Omat koirani ovat tottuneet olemaan uhkailematta minua ja antavat minun kajota ruokaansa milloin haluan. Mitä aikaisemmin totuttaa koiran lihaluihin, sitä vähemmän vaikeuksia vastaan tulee ruoananto- tai poisottotilanteissa. Jos koira kuitenkin on vahva ja aggressiivinen, erityistä tarkkaavaisuutta vaaditaan. Ongelmatapauksissa on turvautuminen koirapsykologiaan. Mitä tulee eläinten samanaikaisruokkimiseen, riippuu niiden keskinäisestä toinen toistaan kohtaan tuntemasta sietokyvystä.

MISTÄ RUOKA HANKITAAN

Paikat, joista omakin ruoka hankitaan

Paikka, josta perhe ostaa omat lihansa, antaa osviittaa siitä, mitä tarjolla on. Marketit, torit, hallit, lihakaupat ja kalakaupat ovat yleisimmät ostospaikat. Joskus on hyvä ottaa selvää myös paikoista, joista voi ostaa suuremman erän lihaluita, sisäelimiä tai ruhonosia. Lihanleikkaamoita löytyy suuremmista kaupungeista. Etnisistä kaupoista saattaa löytyä viiriäisiä, kaneja tai muita epätavallisia herkkuja; Keltaiset sivut auttavat löytämään.

Hyvä henkilökohtainen suhde lihakauppiaseen on tae siitä, että ruokaa saadaan säännöllisesti. Lihakauppias voi panna syrjään haluamiasi tuotteita, kun asiakassuhde on mallillaan. Hyvä on myös kertoa ja vaihtaa tietoja muiden raakaruokkijoiden kanssa. Kun raakaravintomarkkinat kasvavat ja kehittyvät, kilpailu takaa kohtuulliset hinnat.

Tukkumyynti

Haluttaessa ostaa tukusta, matkantekoa ei pidä kavahtaa, harvemmin niitä kun löytyy naapurista. Teurastamot ja lihanleikkaamot ovat varteenotettavia hankintapaikkoja, mitä tulee naudan, sian tai lampaan lihaluihin ja sisäelimiin.

Siipikarjanteurastamot ovat oivia paikkoja päästä käsiksi siipikarjan oheisteurastustuotteisiin kuten runkoihin, kauloihin ja siipiin. Eurooppaan on rantautumassa jakelun co-op- käytäntö. Jäsenet tekevät tilauksensa sähköpostilla tai puhelimitse vapaaehtoiskoordinaattorille. Tilatut tuotteet haetaan sitten sovitulpa paikalta. Tuotteet ovat useimmiten jäädytettyjä tai pakattu kuivajäihin.

Eläinkaupat, metsästäjät, kalastajat, karjankasvattajat

Eläinkaupoistakin saattaa löytyä lihaluita tai kokonaisia raatoja. Koiran- ja kissanomistajat voivat käyttää hyväkseen matelijoille tarkoitettua ruokaa. Yksityiskohtaista tietoa ja hyviä vinkkejä saa Internetin raakaravinnon keskustelufoorumeilta. (Rawmeatybones-yahogroups) Kalastajilta tai karjankasvattajilta voi saada raatoja tai lihaluita alennettuun hintaan. Metsästyskausina metsästäjät saattavat myydä riistaa; hirviä, peuroja, sorsia.